

23/6/2020

א' בתמוז ה'תש"פ

לכבוד: לכל מען דבעי

א.נ.

הנדון: סרבנות גט - נייר עמדה

הסבל שנגרם לאדם כאשר הצד השני מסרב לקיים פסק דין לגירושים וכובל אותו, הוא סבל גדול מנשוא הן לאישה והן לגבר. פחות ידועה העובדה שגברים מופלים לרעה בביצוע פסקי דין לגירושים על רקע חוקי, עוד לפני האפליה בפסיקה.

קיימים גברים סרבני גט וקיימות נשים סרבניות, אלא מאי, בתודעה הקולקטיבית ידועה פחות העובדה כי נשים יכולות לסרב לקבל גט¹ במידה דומה שגבר יכול לסרב לתת גט, אך בניגוד לגבר, אישה סרבנית לא תחויב לשלם לגבר "מזונות גבר" עד אשר תחדל מסרבנותה, ולא תאלץ לשלם לו את "כתובתו" כאמצעי להפעלת לחץ עליה וזאת עוד לפני ההגבלות המוגדרות בחוק שניתן להטיל על הגבר.

ב-1995, נחקק חוק שהסמיך את בתי הדין להטיל "צווי הגבלה" על בן או בת הזוג הסרבנים, במטרה להביאם להסכים למתן או לקבלת הגט. צווי ההגבלה שמאפשר החוק מגוונים ונועדו להגביל את זכויותיהם השונות של הסרבן והסרבנית. למשל, איסור יציאה מן הארץ; מניעת קבלת דרכון ישראלי או הארכת תוקפו; אי-חידוש רישיון נהיגה; איסור פתיחת חשבון בנק; איסור להיבחר או להתמנות למשרה ציבורית; הטלת עיקולים על גמלה או קצבה; ואפילו הטלת מאסר לתקופה שלא תעלה על 10 שנים.

כך למשל, אישה שמחזיקה בפסק דין לגירושים, ובעלה מסרב לקיימו, החוק מאפשר לה לפנות מיד לבית הדין הרבני ולבקש להפעיל את מגוון צווי ההגבלה נגד בעלה. לעומת זאת, גבר שבידו פסק דין לגירושים, ואשתו מסרבת לקיימו, מוגבל יותר בהפעלת סנקציות כלפי האישה, כיוון שהחוק מציב בפניו משוכה גבוהה לביצוע צווי ההגבלה.

החוק, יש לומר, מעניק כלים אפקטיביים נגד סרבני גט - אבל רק נגד סרבנים ממין זכר. אם אישה מסרבת גט, בעלה המעוניין בגט יתקשה מאוד ללחוץ עליה בצווי הגבלה. צו הגבלה נגד אישה יינתן אך ורק "באישור נשיא בית הדין הרבני הגדול"², אישור שאינו נחוץ בעת הטלת צו הגבלה נגד גבר. עוד נכתב בחוק כי "נשיא בית הדין הרבני הגדול לא ייתן את אישורו אלא לאחר ששמע את טענות הצדדים, במעמד הצדדים".

¹ חוק העונשין, תשל"ז-1977 --- סעיף 181. "התיר איש את קשר הנישואין על כרחה של האשה, באין בשעת התרת הקשר פסק דין סופי של בית המשפט או של בית הדין המוסמך המחייב את האשה להתרה זו, דינו - מאסר חמש שנים." נוסף על החוק, מבחינה הלכתית, קיים חרם דרבנו גרשום, שאוסר על גירוש אישה על כרחה.
² חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין), התשנ"ה-1995 --- סעיף 1, תתי סעיפים ג' ו-ה'.

בחוק קיימת אפליה נגד גברים, כיוון שהוא כולל חסמים בפני הוצאת צווים מגבילים נגד נשים, חסמים שאינם קיימים בהוצאת צווי הגבלה נגד גברים.

לא היינו נדרשים לסוגיה, אלמלא המספרים חושפים עובדות שאינן ידועות לציבור, נתונים המראים באופן חד משמעי, שלא רק שנשים הנן סרבניות גט לא פחות מגברים אלא אף יותר, והאכיפה נגדן אינה שוויונית.

הנהלת בתי הדין הרבניים פרסמה ביום 14/02/2017 את הדוח בענין סרבנות גט, בין השנים 2012 ל- 2017. מנתוני הדוח עולה שיותר ממחצית מתיקי סרבנות הגט היו של נשים. 427 נשים הוגדרו כסרבניות גט ואילו 382 גברים הוגדרו סרבני גט.

בניגוד לציפיה, אין הלימה בין היקף הסרבנות מהצד הנשי, לסנקציות המוטלות עליהן לצורך כפיית גט. בעידן בו המילה 'שוויון' משמשת להטיה לרעת גברים, הגיעה העת לקיים שוויון מהותי בסכסוכים משפחתיים ובין השאר להטיל הגבלות זהות על נשים וגברים.

על כן יש:

- א. לבטל את המגבלה בחוק הקיימת כנגד אישה ("באישור נשיא בית הדין הרבני הגדול").
- ב. להחיל, סנקציה כלכלית מקבילה על נשים, שתקרא "מזונות גבר", הקיימת בחוק המזונות³.
- ג. להגדיר, סנקציה כלכלית מהותית בעלת קווים דומים ל- "כתובתה".

עמותת, אבות למען צדק.

מקורות:

נתונים על החלטות בתי הדין הרבניים בין השנים 2012 – 2016 בנושאי סרבנות גט ([קישור למקור](#)).

³ חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), תשי"ט-1959 --- מזונות לבן זוג
2. (א) אדם חייב במזונות בן-זוגו לפי הוראות הדין האישי החל עליו, והוראות חוק זה לא יחולו על מזונות אלה.
(ב) אדם שאינו יהודי או מושלמי או דרוזי או חבר אחת העדות הדתיות המפורטות בתוספת הראשונה לפקודת הירושה, או שלא חל עליו דין אישי, חייב במזונות בן-זוגו, והוראות חוק זה יחולו על מזונות אלה.

